

Tajemnica
czystej
zdrowej
cery..?
niezrównane

צו בעקומען שוין פון 0.90 זל

Szkoła Koedukacyjna i Przedszkole
 z prawami szkół państwowych
ZOFJI WAJNSZTOKÓWNY
 została przeniesiona z ul. PIŁSUDSKIEGO 13, do
 NOWEGO LOKALU, odpow. wszelkim wymaganiom higieny
 w II-iej ALEI № 20.
 PRZY SZKOLE OGRÓDEK.
 Egzaminy dla nowo-wstępujących od klasy A do 4-iej włącznie od dnia
 28-go SIERPNIA r. b.
 Po ukończeniu szkoły uczn. przechodzą do 5-iej KLASY GIMNAZJALNEJ.
 Przy szkole organizuje się komplety kursu 5 i 6 kl. GIMN.
 DO PRZEDSZKOLA przyjmują się dzieci od LAT 3-ich.
 Specjalny komplet z FRANCUSKIM JĘZ. nauczania.
 Kancelarja (ALEJA 20, II-ga brama, parter) czynna codziennie od 11-iej
 do 13-iej 1 od 15-iej do 18-iej
 DLA NIEZAMOŻNYCH ULGI.

7-ia kl. Prywatna Szkoła Powszechna
B. Weinberzanki
 w CZĘSTOCHOWIE, I-sza ALEJA № 8
 איז מ'דיע דעם געהערטען פובליקום, אז די אויבערמאנטע
 שולע נעמט אן איינשרייבונגען אויף דעם נייעם שוהל - יאהר אין משך
 פון גאנצען חודש שיערפיען ד. י. פון 9 פריה ביו 1 מיטאג טעגליך.
 גלייכצייטיג מאכען מיר אויפמערקזאם, אז די פאָרברייטונגס-
 קורסען אין אלע קלאסען הויבען זיך אן אין דעם זעלבען חודש.
 בעמערקונג: אויך ווערען שוין אָנגענומען שילער פון אנדערע
 שולען אויף פאָלגענדע למודים ווי:
 חומש, רש"י, נ"ך, משניות, גמרא, העברעאיש אין יודישע געשיכטע.
 צוליעבן קרייס אין דער שוהל-לימוד א מינימאלער.

Szkoła Rzemieśniczo - Przemysłowa dla Żydów
 w Częstochowie, Garncarska 8
 zawiadamia, że przyjmuje zapisy z dniem 15 maja do
 oddziałów ślusarsko-mech., stolarskiego i elektrotechn.
 Zgłoszenia przyjmuje kancelarja w godz. od 9 [a-z] do

צוויי נאהנטע חנה'לעך וועט ער דאס
 איבערהאלטען?
 בער האט א קורצע צייט געטראכט
 און ענדליך האט ער געזאגט:
 וואָלט איך נישט געקענט זעהן איי-
 ער טאָכטער און זיך מיט איהר גע-
 זעגען אייזער איך פערלאָז אייער
 הויז?
 איך וועל אריינגעהן זעהן וואס זי
 מאכט און אויב זי שלאָפט נישט-האָט
 שפּרה געזאָגט:
 זי איז ארויס פון צימער און באַלד
 האט זי זיך אומגעקעהרט זאָגענדיג:
 חנה'לעך שלאָפט און ס'איז מיר אַ גרוי-
 סער שאָד זי איבערצווועקען.
 אַדאָלף האט נישט געגלויבט אין
 איהרע ווערטער, ער איז כמעט ווי
 זיכער געווען, אַז שפּרה איז אינגאָנ-
 צען נישט אַריינגעגאַנגען צו חנה'לעך
 און די גאַנצע זאַך איז אָנגעשטעלט,
 עס האט איהם שוין אנגעהויבען פער-
 דריסען פאַרוואָס מען טראַקטירט איהם
 דאָ אויף אַזאָ אופן און מיט וואס ער
 האָט זיך דאס פערדינט, אָבער ער
 האט מעהר קיין ווארט נישט גערעדט,
 ער האט זיך קלאָט געזעגענט און איז
 צוועק.
 (פאָרט. קומט.)

אגודה אַלס שופּרוט נעמען נאר
 דעם וואָס איז ווייט נישט געאייגענט
 זיך אַבצורופען וועגען דער יודישער
 לאַגע אַזוי עקאָנאָמיש ווי גייטיג.
 ה' מאָזער איז טאַק אַ מענטש פון קאַני-
 צעטיעס, אָבער ווי קומט ער זיך צו
 מישען אין די יודישע פריידען און
 ליידען, ווארום אפילו ביי אַ שופּר גע-
 פונען מיר דאָך אַז „פּיו מצופּה זהב“
 איז פּסול...
 אָבער, ווי געזאָגט, די גרעסטע
 מערהייט דעלעגאַטען אויף דער יודי-
 שער וועלט-קאָנפּערענץ זענען אַרויכ-
 געדרינגען מיט'ן גייסט וואָס הערשט
 צווישען דעם וועלט-יודענטום, מענטשן
 וואס קענען די יודישע נוטיען און וויי-
 טען וואס דעם יודישען פּאָלק פּעהלען,
 און וואס מיר האָבען צו טהון, כדי צו
 שיצען זייערע פּאָזיציעס גענען די,
 וואס פּאָלען אויף אונז אָן, מענטשען
 מיט יודיש-נאַציאָנאַלען שטאַלץ, וועל-
 כע וועלען געוויס מיטוירקען אַז דער
 געפּלאַנטער וועלט-קאָנגרעס זאל זיין
 די פּאָלעס-טריבונע, צו וועלכער מיר
 שטרעבען און וועלכע זאל אונז ברענ-
 גען די געוואונטע רעזולטאַטען.

ליידערנע, לעזע אויפמערקזאם!
 יעצט איז געקומען נאָך טשענסטאָכאָו נישט די פּרוי דיר. ראפּאפּאַרט-נאר
 דער **בעקאנטער ספעציאַליסט, אָרטאָפּעדיסט**
הערר דיי. ראפּאפּאַרט
 און נעמט אָן אין האָטעל „קאַליסקי“,
 פּילסודסקיענאָ נר. 1.
נאָר פּיו דינסטאָג, ז. 23 אייגוסט
געברעכטע
 מענער, פרויען און קינדער - איהר
 קענט געזונד ווערען אָהן בלוטיגע
אפּעראַציעס! דאטעוועט אייער געזונד כל זמן ס'איז נאָך צייט!
 פּערנאַבלעסיגט נישט דעם ברוך, ווייל די פּאָלען זענען זעהר ביטער,
 פאַר דעם לעבען העכסט געפּעהרליך, ווייל עס דראָהט א געדעריים-
 פּערדריעהונג און זיין קען בראַנדירן ווערען. רעטונג, היילף און רפּואה פאַר
 ברוך-קראַנקע! דער ברוך ווערט א מענטשענס קאַפּ, ווי א וואסער-
 קאַפּ! - איך נעם אויף ליידיגע געברעכטע אויף לייטטנבורך, וואס פאלען אריין אין כּיס
 (אייער-בייטעל), נאַעלעכערען, געברע-מטערבאַרען, הענגבוך און מיר העלפען די קראַנקע מיט אונז.
 זענען נייטעטע ספעציאַלע היל-באַנדאַשען לויט אונזער נייעסטרע מעטאָדע, וועלכע האלפען די
 גרעסטע און שווערסטע ברוכען צודיק. - איך אַרבייט אויס גאַנץ נייע ברוך-בענ-
 דער, וועלכע פרישע ברוך-פּעהלערס פּעהרלייט דאס אינגאַנצען און
 פּערעלטערטע פּערגרינגערט עס פּיעל, איך טעקירעלעטע פּליצעס (הרקערס) און
 אַיערליי פּעקירינגען און פּיס - פּעקירינגען.
הייל - אפּאראטען לויט'ן סיסטעם פון פּראפּעסאָר ד"ר האפּמא
און ד"ר העסטינג.
 נאָך 23 יאהר נעהמט אויף דער **בעקאנטער ספעציאַליסט**
 צאהלרייכע דאקטאָרונגען פון געהילטע רבנים און צדיקים און אנערקענטונגען פון די גרעס-
 טע דאָקטוירים, פּראפּעסאָר ד"ר באַראַנטש, מאַרישטער און אנדערע - דאקטא-
 גונגען פון רבנים און צדיקים זענען ביי מיר אין אינסטיטוט צום פּאַרליינען!

ארץ-ישראל אינפארמאַציע-ביראָ.
 ביים צענטראַל-קאָמיטעט פון דער
 ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען
 איז געשאַפּען געוואָרען אַ ביראָ פאַר
 ארץ-ישראל-אינפארמאַציעס. דאס ביראָ
 וועט אַרומנעמען אלע געמייטע, אין
 וועלכע עס זענען פּעראַינטערעסירט
 די פּוילישע יודען, ווי עליה, האַנדעל
 און אינדוסטריע, שול און ערציהונגס-
 וועזען (מיטל - שולען, אָנפאַנגלישע
 שולען, העברעאישער אַוניווערזיטעט,

גאַרנישט געגעסען, די גאַנצע צייט
 איז ער געזעסען שטיל אַזוי ווי ברוגז.
 שפּרה האט דאס בעמערקט. זי
 האָט אָנגעהויבען פּערשטעהן, אַז איהר
 פיהרונג געגען אַזאָ גאַסט ווי עס איז
 רייכמאַן איז נישט אין אַרדנונג, און
 זי האט איהם געפרענט:
 פּערלאָזט איהר ווירקליך אונזער
 הויז, ה' רייכמאַן?
 יאָ, האט אַדאָלף געענטפּערט קורץ.
 יאָ וואס צווינגט איך דערצו?
 איך וויל אויף אייך מעהר נישט זיין
 צו לאָסט.
 וואס זאגט איהר ה' רייכמאַן-האט
 שוין יעקב משה זיך אָנגערופען-איהר
 זענט אונזער בעסטער און לייכטער
 גאַסט, ווי וואָגט איהר צו טראַכטען
 אַז איהר זענט אויף אונז אַ לאָסט.
 אַדאָלף האָט געוואָלט ענטפּערן אין
 דער זעלבער ריכטונג ווי ער האט אָנ-
 געהויבען, כדי זיי אַפּיסעל צו קרע-
 קען, אָבער ער האָט זיך באַלד בעזי-
 גען אַז ס'איז נישט געוואונשען זיך
 מיט זיי איינצורייסען און ער האָט
 דאריבער געענטפּערט מיט אַ געלע-
 טער:
 איך האב זיך געמאַכט אַ שפּאַס,
 איך ווייס אז איך בין ביי אייך אַ אַנ-
 די יודישע וועלט - האָנפּערענץ אין זשענעווא.
 וועלכען די אגודה האָט טאַק אַרויפ-
 געזעצט אויפ'ן הַהעכסטען אמת פון
 ווארשאווער יודענטום, אָבער ווייט זי
 דען נישט אַז נאָך וועניגער קוואַליפּי-
 קאַציעס ווי ער בעזיצט צו זיין ראש-
 הקהל אין ווארשא, נאָך וועניגער און
 נאָך קלענער זענען זיינע אייגענשאַפ-
 טען צו קענען פּערטרעטען די וואר-
 שאווער קהלה ווען עס האַנדעלט זיך
 וועגען אַזאָ אונגעהויער וויכטיגע פּראָ-
 גע פון גאַנצען וועלט-יודענטום, ווי
 עס איז די פּראָגע וועגען ציוניסטרופען
 אַ יודישען וועלט-קאָנגרעס.
 אמת, די אגודה האָט נאָך פּרינציפּ-
 יעל נישט מסכים געווען אויפ'ן וועלט-
 קאָנגרעס, און ה' מאָזער איז נאָר גע-
 שיקט געוואָרען לשם אינפארמאַציע,
 דאָס הייסט, אַז ער וועט נאָר דיענען
 אַלס שופּר, וועלכער וועט אַרויסזאָגען
 דאָס וואָס די אגודה האָט אין איהם
 אַריינגעבלאַזען. אָבער האָט דען די

נאטיצען.
 די יודישע וועלט - האָנפּערענץ אין זשענעווא.
 בשעת מיר שרייבען די שורות וויי-
 טען מיר נאָכנישט דעם ענדגילטיגען
 בעשלוס וואס די יודישע וועלט-קאָנפּע-
 רענץ וועט אָננעמען בנוגע דעם ציו-
 נויפּרופען אַ יודישען וועלט-קאָנגרעס,
 אָבער פּינ'ס גאַנג פון דער קאָנפּערענץ
 און פון די פּראָגעקומענע דעבאַטען
 איז צו זעהן, אַז אין פּרינציפּ ווילען
 אַלע אָדער די גרעסטע צאָהל דעלע-
 גאַציעס מסכים זיין אויפ'ן ציוניסטרופען
 דעם אַלגעוועלטליכען קאָנגרעס.
 עס זענען אויף דער קאָנפּערענץ גע-
 ווען געוויסע מאַמענטען, וועלכע הא-
 בען אַ איבריג מאַל בעוויזען אַז ליי-
 דער געפונען זיך ביי אונז נאָך גענוג
 פּלומערשטי פּאָלעס-פּאַרשטעהער, ביי
 וועלכע די שרעקליכע לאַגע פון יודי-
 שען פּאָלק אין אַלע גלוח-לענדער האָט
 נאָך אַלץ נישט אויסגעלייטערט די מו-
 חות, די אינגעהויערע יודישע עקאָנאָ-
 מישע און גייסטיגע צרות און פּיין
 האָבען נאָכנישט געעפּענט זייערע אוי-
 גען, זיי זענען נאָך אַלץ ווייטער בלינד
 נישט צו זעהען די האַרטע ווירקליכ-
 קייט און די קאַלטע טאַג-טעגליכקייט.
 אַט שטעלט זיך אַוועק אַזאָ פּאָלעס-
 פּערטרעטער ווי ר' נח פּרייזצקי און
 צרקלערט אין נאָמען פון זיין גרויסער
 און מעכטיגער פּאָלעס-פּאַרטיי, אַז דער
 נאָמען ארץ-ישראל טאַר נישט דער-
 מאנט ווערען, נישט אויף דער קאָנפּע-
 רענץ און נישט אויף דעם געפּלאַנטען
 וועלט-קאָנגרעס, און די ציוניסטען טאַ-
 רען נישט זיין די דעה - זאָגער אויף
 דער קאָנפּערענץ. אמת, ה' פּרייזצקי
 איז אפשר גערעכט, ווארום מען זעהט
 דאָך טאַק וואס די ציוניסטען האָבען
 אויפגעטהון פאַר'ן יודישען פּאָלק, און
 וואס עס האָט געשאַפּען די פּאָלעס-
 פּאַרטיי, וואס די ציוניסטישע פּאָליטיק
 האט אויפגעבויט אין א"י און וואָס דער
 פּאָליקום האָט געשאפּען אין גלות. אָבער
 פאַרט וואָלט זיך אפשר ביי קיין שום
 אומה ולשון נישט געטראַפּען, אַז ווען עס
 ווערט ציוניסטרופען אַ וועלט-קאָנגרעס,
 וועלכער האט די אויפגאַבע זיך אָב-
 צורופען אויף אַלע ערשיינונגען אין
 לעבען פון דעם פּאָלק, זאָל אַ פּאַר-
 שטעהער פון אַ גרופּע וואָגען צו פּא-
 דערן, אַז דער קאָנגרעס זאָל רעדען
 וועגען אלעם, נאָר בלויז נישט וועגען
 דעם העכסטען נאַציאָנאַלען אידעאַל,
 וועלכער פּליט אָן די ווערצער פון
 גאַנצען פּאָלק, וועגען זיין נאַציאָנאַלער
 היים, וועגען זיין ארץ-אבות. און אַז
 די, וואס בעשפּטיגען זיך ל'מיט די
 דאָזיגע נאַציאָנאַלע זאַכען זענען אסור
 לבוא בקהל...
 מילא וועגען דער אגודה איז דאָך
 שוין אָנגערידט די פּאַרשטעהער פון
 דער פּוילישער אגודת-ישראל, וועלכע
 זענען איצט זיי מסולים אין דער וואר-
 שאווער קהלה, און דער גרעסטער יו-
 דישער אַלס פון איראַפּא, האָבען
 געשיקט אַלס זייער בא-כח, און גלייכ-
 צייטיג אַלס בעפּולמעכטיגטען פון דעם
 דריי - הונדערט - טויזענדיגען יודישען
 ציבור אין ווארשא דעם ה' מאָזער,

די ענטלאפּענע.
 (20)
 ראָמאַן פון יודישען לעבען אין דייטשלאַנד אין 18-טען יאהר-הונדערט.
 פון י. איזאַקזאָהן.
 פּרעגט זיין פּרוי:
 וואו איז חנה'לעך?
 זי איז ביי זיך אין צימער - האָט
 שפּרה געענטפּערט - זי פּיהלט זיך
 עפּיס נישט גוט, און דעריבער וועט
 זי נישט עסען מיט אונז קיין נאַכט-
 עסען.
 יעקב משה האָט דאָס אָנגענומען פאַר
 אַ ריכטיגען תּירוץ, אָבער אַדאָלף האָט
 פּערשטאַנען, אַז דאָס איז אויך נאָר אַ
 אויסרייד. עס האָט זיך איהם אויסגע-
 דוכט, אַז חנה'לעך איז אויך איהם ביין
 ווייל ער האָט זי ביי זייער היינטגינג,
 צוזאַמענטרעפּען זיך כמעט בעליידיגט,
 און דאריבער וויל זי איהם מעהר
 נישט זעהן, דאס האָט איהם טיעף אין
 האַרץ זעהר געקערקט און עס האט
 זיך אין איהם דערקענט אַ גרויסער
 חשק זי צו זעהען און איבערצובעטען.
 דערווייל האָט מען דערלאָנגט צו
 עסען און אַדאָלף האָט געמוזט זיך זע-
 צען צום טיש, ער האָט אָבער כמעט

וואו זענען די היגע ווירטשאפט-ליכע ארגאניזאציעס?

מיר האָבען שוין געמאָלדען וועגען די נייע עקזעקוציע-פאָרשריפטען אין וועלכע ס'זענען פּערהאַנגען אייניגע פּונקטען, וועלכע זענען פשוט אַ רואין פאַר די סוחרים, קליינהענדלער און האַנדווערקער, אויך ווערט מיטגעטיילט אַז אין דעם נייעם שטראָף-קאָדעקס וועלכער פּערפּליכטעט פון 1 סעפטעמבער אַז די פּערהאַנגען געזעץ, אַז דער סוחר, וואס וועט נישט פיהרען קיין אַפּיציעלע האַנדעלס-ביכער וועט בע-שטראָפט ווערען מיט טורמע ביז 6 חדשים.

די דאָזיגע געזעצען האָבען אַרויס-געריפּען אַ גרויסע צומישונג צווישען די פּעראַינטערטערטע, וועמען זיי זע-נען דירעקט נוגע, און די האַנדעלס-קאַמערען פּעמיהען זיך ביי די מאַסנע-גענדע ספּערען אַז די דאָזיגע שטרענגע-נעוועצען זאָלען ווי ווייט מעגליך גע-מילדערט ווערען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם לעזען מיר אין דעם לאָדזער „נייעם פּאָליס-בלאַט" פון 10 ד. ה. אַ בעריכט פון אַ פּראָטעסט-פּערוואַלונג וואס דער לאָ-דזער סוחרים-פּעראַיין האָט צוגעפּע-רופּען, אויף וועלכער עס זענען גע-ווען אַנוועזענד זאַלע דאָזער סוחרים, קליינהענדלער און האַנדווערקער-פּע-ריינען וועגען אָננעמען אַ שטעלונג צו די דערמאנטע 2 געזעצען. אין דעם בעריכט ווערט צווישען אַנדערן א-י-בערענען פּאָלגערטע:

„דער רעפּראָט וועגען נייעם שטראָף-קאָדעקס און שייכות מיטן סוחר'ס האַלט אַדוואַטאָר טשאַמבאַרסקי. ער שטעלט זיך בעזונדערס אַז אַ אַרץ דער שטעל אין קאָדעקס, אין וועלכען ס'ווערט גע-רעדט וועגען שיצען די קרעדיטאָרען, לויט דעם נייעם קאָדעקס וועט פּע-שטראָפט ווערען מיט טורמע דער סו-חר, וועלכער פיהרט אַ פּערווענדע-ריש לעבען, שפּילט הויך אין קאָרטען אָדער אויף ווישטשיגעט און צוליב דעם איז ער שפעטער נישט אומשטאַנד צו בעזאַהלען זיינע חובות, ווייטער קען בעשטראָפט ווערען מיט 2 יאָר שוּרמע אַ סוחר, וועלכער האָט אַנא-פּאַדלאַשט און גיט איין קרעדיטאָר מעהר ווי אַנאַנדערן, די הויפט-זאַך איז אָבער דער אַרטיקלע 280 פון נייעם שטראָף-קאָדעקס, לויט וועלכען ווער ס'וועט נישט פיהרען קיין ביכער וועט בעשטראָפט ווערען מיט 6 חדשים טורמע, לויט די ביזאייצטיגע פּאַר-

יוסף קלאַרמאַן

פּראָבלעמען פון דער רעוויזאָניסטישער וועלט-קאָנפּערענץ.

2.

פרעמדע, ער געפונט זיך אין דער תורה אין אַ פּיעל בעסערען און ש-נערען אינהאַלט. מיינע ברודער די בורזשויען האָבן איך אַזוי ליב ווי מיינע פריינד די אַרבייטער, מחמת אהערצו האָט אונז געבראַכט איין גע-מיינזאַמע אידעע: דאס ווידעראויפבו-י פון אַרץ-ישראל פּאַרן גאַנצען פּאַלק ישראל.

הפנים, אַז דער דאָזיגער אני מאמין אָהן דער רויטער בעפאַרונג געניגט נישט, כדי צו זיצען אויפ'ן קרן קימת באַדען וואו ראייה: פון כפר-חיים האָט מען אויף אַ נישט-דערלאָזבאַרען אופן פּערטריבען דעם „הפועל-המזרחי“.

אויף קרן-קימת באַדען זיצט אויך אַנלעמענט, וואס אַ גרויסער טייל פון איהם איז אַ סכנה פאַרן אויפבויען פון אַרץ-ישראל און עס דאַרף דעריבער פאַר אונז קלאַר ווערען צו דייענען די פּאַנדען דעם גאַנצען יודי-שען פּאַלק, וועלכער וויל זיך בעטיי-ליגען אין אויפבויען אָדער נור די ליני-קע גרויפונגען? אייב דאס זאָל טאַק ווייטער פּערבלייבען אַ „חוק וְלא יעבור“ — וואָלט עס געמוזט, אַפילו פאַר די וואָס ווילען פּערבלייבען אין דער ציו-ניסטישער אָרגאַניזאַציע גורם זיין צו אַנלענדערונג אין דער בעזיהונג צו די פּאַנדען.

ב.

מיטעלשטאַנד.

די לעגענדע, אַז נור די „לינקע“ זענען ראוי און מסוגל צו בויען אַרץ-ישראל — איז שוין לאַנג פּערשוואַנדען, האָבען דאָך „די יודען פון נאַלעווקעס“ אָהן וועלכער ס'איז הילף מצד דער צייניסטישער אָרגאַניזאַציע ממש בעווי-זען נסים אין א“י.

וואָלט ד"ר ווייצמאַן בעת דער פיער-טער עליה אנטשטאט צו חוקין און אויסצולאָכען די „שניפּשאַקער אינדע-סטריע“, צוגעהאַלפּען דעם מיטעל-שטאַנד זיך צו קענען איינאַרדנען אין א“י — וואָלטען מיר היינט שוין גאַנץ ווייטער געהאַלטען מיטן א“י אויפ-בוי.

אויב אָבער בעת דער פיערטער עליה איז דער ענין „מיטעלשטאַנד“ געוועזען פּראָבלעמאַטיש — איז עס היינט דער „בראשית ברא“ פון ציוניזם. איך בין גאַנץ ווייט פון צונעמען ביים ציו-ניזם.

די פּאַנדען.

די אויספיהרונגען מיינע וועגען די פּאַנדען דאַרף מען נישט אַנקניפּען מיט מיינ פריהערדיגען אַרטיקלע. מען קען זיין פאַרן אַרויסטריט פון דער אַזוי-גערופּענער ציוניסטישער אָרגאַני-זאַציע און דאָך אַרבייטען פאַר די פּאַנדען. די פּאַנדען זענען אַ מיטעל צום ציעל און דעם רעוויזאָניסטישן טאַר נישט זיין פרעמד קיין שום מיטעל, וואס ערמעגליכט די פּערווירקליכונג פון אינווער אידעע.

די פּאַנדען ענטשפּרעכען זעהר ווייט נישט אונזער ציעל. דער ציוניזם איז דאָך אַ פּראָגע פון גאַנצען יודישען פּאַלק אָהן אונטערשייד פון קלאַס. אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע איז אָבער דאָ אַ נטיה גאָר צו איין קלאַס. איך וויל דאָ נישט בעווייזען, אַז זי איז נישט די וויכטיגסטע, ווען אַפילו יאָ-טאַרען מיר נישט פּאַרזאָרירען איין טייל פּונ'ם ציוניזם געגען דעם צוויי-טען.

מילא, מיינע אַנשוואַונגען קען איך קיינעם נישט אויסוואַונגען. יעדער האָט דאס רעכט מיט מיר נישט מסכים צו זיין, אָבער ווען אַ פּאַנד הייסט קרן-קימת לישראל און די פּושקעס זע-נען נאָך בלוי און זיי ווערען אָנגע-פּולט מיט געלד דורך אַלע אָהן אויס-נאַהם יודען האָבען זיי דאס רעכט צו געניסען פון די דאָזיגע געלדער.

אַזאָ, וויפּיעל יודען, וואס האָבען נישט קיין שייכות מיטן 2-טען אינ-טערנאַציאָנאַל האָבען גענאַסען פון דעם קרן-קימת באַדען? איך קען אַ צוויי-טען פאַל. איך דערזעהל איהם דאָ נישט, כדי זיך אַנצוגעמען די קריוודע פון יענער פּאַרטיי, נור אַלס אַליו-סטראַציע: מיט אַחרען צוריק זענען די סמנים פון דעם א“י אַרבייטער, דאס וואס מען רופּט אַן „חלוץ“, געוועזען פּאַלגענדע: ער האָט זיך אויסגעלערנט עטליכע קאַפּיטלען פון קאַרל מאַרקס תורה, אַרויסגעגאַנגען מיט דער „תוכחה“ אויף די ליפּען געגען יודישען „בור-זשוי“ און „געפּיפּען“ אויף דער רעלי-גיע.

זענען געקומען יונגעלייט פון „הפּו-על המזרחי“ און געזאָגט: סאַציאַלען יושר דאַרף איך נישט לערנען ביי

זאַלען פיהרען ביכער, ווייל די גרעס-טע צאָהל סוחרים פּערשטעהן דאס נישט און קענען דאס נישט, און אוע-גען צונעמען ספּעציעלע בוכהאַלטערען קען גאָר קיין רייד נישט זיין, ווייל די בוכהאַלטערען וואָלטען דאָן מעהר פּערדינט פון די סוחרים. די פּערבי-טערונג פון די סוחרים האָט זיך נאָך מעהר אַרויסגעוויזען ווען די רעדנער האָבען אָנגעהויבען אַרומצורעדען די מיטלען וואס דאַרפּען אָנגענומען ווע-רען אָבצושאַפּען אָדער ליל הפּחות צו לינדערן די נייע גזרות.

די רעדנער ווייזען אויך אָן, אַז מ'טאָר זיך נישט בענגען מיט פּאַ-פּירענע רעזאָלוציעס און אויך פיהרען פיהרען די אַקציע דורך דער האַנ-דעלס-קאַמער, וועלכע איז נישט בפּח עפּיס אויפּצונעמען. די רעדנער לע-גען פאַר פּערשידענע פּראָטעסט-מיט-לען: צונויפּצורופּען גרויסע פּראָטעסט-מיטינגען, זאַלען אונטערשריפטען אויף אַ עפּטיציע צום מלוכה - פרעזידענט, פּליסען די געשעפטען, אונטערייסען די בעזיהונגען מיט די שטייג-אַמטען, אָברופּען די זאַקענער און מיטגלידער פון דער שאַצונגס-קאַמיסיע, שיקען דע-לעגאַציעס פון הונדערט מענשען אין וואַרשאַווער מאַסגעבנדע אינסטאַנצען א. א. וו.

דער גרעסטער וועה-געשריי איז גע-קומען מצד די פּאַרשטעהער פון די קליינהענדלער, געגען וועלכע די נייע פּאַרשטען זענען אַממייטען געווען-דעט. צום סוף איז אָנגענומען געווא-רען אַ רעזאָלוציע, אַז דאס פרעזידענט פון דער קאָנפּערענץ זאָל צונויפּרופּען אַ צווישען-פּעראַינס-קאַמיסיע פון פּאַר-שטעהער פון אַלע יודישע און קריסט-ליכע סוחרים-פּעראַינען, וועלכע זאָל אָננעמען די געהעריגע שריט, אַז די אַפּאָרטיע פון די דערמאנטע אַרטיק-לען אין נייעם שטראָף-קאָדעקס און אין די נייע עקזעקוציע-פּאַרשריפטען זאָל אָנגעשוואַכט ווערען.

מיר האָלטען פאַר איבריג צוצוגע-בען וועלכע ס'איז קאַמענטאַרען צו דער דאָזיגען בעריכט, וועלכער נוי-טיגט זיך נישט אין קיין שום פירושים, עס פרעגט זיך בלויז, צי איז דאס היגע סוחר'ס, ווי די סוחרים, קליינ-הענדלער און האַנדווערקער, יאָ אימ-שטאַנד זיך צוצופאַסען צו די נייע פּאַרשריפטען? און אויב נישט, טאָ פּאַרוואָס שווייגען די היגע ווירטשאַפ-טליכע אָרגאַניזאַציעס? פּאַרוואָס קומט מען זיך נישט צונויף צו בעטראַכטען די ערנסטקייט פון דער געשאַפּענער לאַגע און זיך בעראַטען וואס עס דאַרף אין דער חינוכט געטהון ווערען?

בן חיים

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

געריסען דעם פּשוט'ען בירגער און יעדע דעקאָראַציע, וואס מען האָט געמאַכט, האָט אַרויסגערופּען ענטזי-קונג און איינציגווייז האָט די שטאַט אָנגענומען אַ יום-טוב'דיגען כאַראַקטער און דאס האָט מיטגעשליפּט די איינ-וואוינער.

זונטאָג אינדערפריה האָבען זיך די גאַסען, איבערהויפט די פּראָנטאַווע, געבאַדען אין אַ ים פון הערליכע דע-קאָראַציעס, וואס האָט די יום-טוב'די-גע שטימנג געמאַכט נאָך פייערליכער. אַ בעזונדערע אַיפּערמאָקאָמיט האָט אויף זיך געצויגען די הערליכע דעקאָראַציע פון דער יודישער קהלה אויסגעפיהרט דורכ'ן דשאַ-ראַטאָר אברהם אורבאַך, וועלכע געפונט זיך אין צענט פון דער אויפנאַמע, אין נייעם מאַרק און אַלע פּערבייגעהער, יודען, ווי אויך קריסטען האָבען בעוואונדערט די מיי-סטערהאַפטע דעקאָראַציע פון דער יו-דישער קהלה לכבוד דעם פרעזידענט.

די גאַנצבאַרסטע אַראַדקטען. אין שטאַט האָט מען געזאָגט, זע-נען געקומען עטליכע הונדערט טויזענד עולה-רגליניקעס דאַרף מען דאָך האַ-בען פאַר זיי מאַכלים ומשקאות און אַט האָט מען נישט קענענדיג דערויף, וואס זונטאָג און מאַנטאָג איז יום-טוב' זענען די געוועלבער געווען אָפּען צו עטליכע שעה אַ טאַג.

מילא, צי עס איז געקומען טאַק אַזאַ גרויסער עולם קען מען נישט גע-נוי וויסען (אַרבה, זיי אַ חכם און צעהל איבער), נאָר אַז די סוחרים הא-בען זיך געגרייט צו לייען אַ פּדיון איז אַ פּאַקט. אָבער ווי עס האָט זיך

נאָך דערלאַנגט בלומען שול-יוגענד און אַ עלטערע קריסטין. דער פרעזידענט איז פון דעם בילד געווען ענטזיקט, אויפ'ן פנים האָט זיך אויסגעגאַסען אַ ליבער שמייכלע און האָט די קינדער זעהר האַרציג גע-קושט. די קינדער האָבען אויפ'ן פרע-זידענט יאָ געמאַכט דעם געהעריגען איינדרוק.

פרעסע לייט.

אונזער חברה, די פּעדעריאַטען זע-נען געווען שאַרק פּערטרעטען און די דאָזיגע חברה געניסענדיג פון די פרי-ווליעניגע צו זיין אומעטום האָבען דאָס טאַקע אויסגענוצט און זיך געשטופּט אין די פּאַדערשטע רייחען.

מיטן גרינעם באַנד אויף דער האַנד האָבען זיי שפּאַצירט ווי זיי האָבען געשטערט און דעריבער איז טאַקע גע-ווען אַ שטיקעל אונאַרדננג...

אויסקוקענדיג זיך אויף די חברה פּענטאַקסע האָבן געזעהן ווער עס זענען מיינע חברים און פּערווירער דעם רעספּעקט פאַר זיך אַליין... נאָך אַ זאָך, די פרעסע לייט זענען געווען מעהרסטען טייל יודען און אפּי-לוי די עכט פּוילישע צייטונגען האָבען פּערטרעטען... יודען און אועלכע יו-דען וואָס פּערשאַפּען נישט קיין צו גרויסען כבוד דעם געדרוקטען וואָרט. דאָך זענען זיי אומעטום און מען רעכענט זיך מיט זיי, מיט די דאָזיגע, וואָס רופּען זיך פרעסע לייט.

מיט לעבע און עהרפּורכט.

דאס פּאַלק האָט לייעב זיין אויס-דערוועלטהען און מיט עהרפּורכט האָט זי בעגריסט דעם ראש פון דער קהלה. די אַלעזען זענען איבערפּולט פון

טרוימטער מינוט. ענדליך גיט זיך אין רוג נייען מאַרק-ווארשאווער, דער עולם אַ וואַקעל, די גלעקער פון דער קירכע קלינגען און עס בעווייזט זיך דער אוי-טאָ פון פרעזידענט.

איראת הכבוד נעמט אַרום דעם עו-לם און אַלע בויגען די קעפּ, און קוקען זיך צו צו יעדען ירהר, צו יעדע בע-וועגונג און אויך סאָדע-וואַסער, אַזוי, בירגער, כדי ער זאָל קענען שפּעטער דערזעהלען זיינע נאַהנטע, אַז ער האָט אַלץ געזעהן און אַז ער איז געשטאַנען סך-הכל 2 טריט פון פרעזידענט.

די קינדער דערלאַנגען בלומען.

איך פּערשטעה, אַז אויפ'ן פרעזידענט מאַכען די אַלע צערעמאָניעס נישט קיין איינדרוק, ווארים דאס איז פאַר אַ פרעזידענט אַ טאַג-עטליכע ערשיינונג. ביי איין טייל אָבער פון דער צערע-מאָניע האָט מען געזעהן, אַז דער פרע-זידענט וואָרט געריהערט — דאס איז געווען דאמאלס ווען די קינדער האַ-בען איהם דערלאַנגט בלומען.

פאַרנט פאַר די דעלעגאַציעס זענען געשטאַנען קינדער פון די יונגסטע על-טער ביז אַ ביסעל עלטערע שול-יוגענד און דאָס ערשטע קינד וואָס האָט דער-לאַנגט בלומען איז געווען אַ יונגעל אָנגעהטן אין אַ פּאַליציי אַניפּאַרם, וועלכעס האָט בעגריסט דעם פרעזי-דענט מיט אַ פאַר ווערטער און דער-לאַנגט בלומען. דאָן ערשיינט אַ קליין מיידעלע, אפּשר 5 יאָר און דער-לאַנגט בלומען, דאָן געהען אויף דער טריבונע 2 יודישע שעהנע מיידעלען און דערלאַנגען אין נאַמען פון די יודי-שע בעפּאַלקערונג דעם פרעזידענט, דעם ליבעראַלען מושל פון פּוילען אַ בוקעט חערליכע בלומען. דאָן האָבען

א בשורה טובה פאר אונזערע לעזער און אלע יודען, וואס ווילען בעזוכען ארץ = ישראל!

עקסקורסיע קיין ארץ ישראל

פון דער „משענסטאכאווער צייטונג“

אויף די ימים = נוראים און ימים = טובים אין לאנד פון אונזערע האפנונגען.

שוין אינאיינעם מיט'ן אויסלענדישען פאם און וויזע

840 זל. ס"ה

פאר דער דאזיגער גרויסער בטקווטהמער, אָנגענטהמער און אינטערעסאנטער ריזע צאלטן די אַנטהאַלדעמער אייז

וואס בעזיצט אייגענע שלאָף-וואַנאַנען, רעסטאָראַן-וואַנאַנען און פולסטאָן-וואַנאַנען און צוואַנען מיט דער דאזיגער פירמא האבען מיר אָרגאַניזירט די גרויסע עקסקורסיע.

אלע הכנות און פאַרברייטונגס-אַרבייטען צו דער דאזיגער אונ-געוועהנליך-אינטערעסאַנטער עקסקורסיע קיין ארץ-ישראל, זענען שוין געמאַכט געוואָרען און פון היינט אָן קען זיך שוין יעדער פערשריי-בען אלס אַנטהאַלדעמער אין דער ארץ-ישראל עקסקורסיע.

וויסענדיג די גרויסע שמרעבונג, וואס הערשט צווישען די ברייטע יודישע פּאַלעס-מאַסען צו בעזוכען אונזער הייליג לאַנד, פיהלענ-דיג ווי חונדערטער און טויזענדער יודען ווילען מיט אלע כוחות זעהען דאס אויפבויענדע זיך ארץ ישראל און וועלענדיג מאַכען צווענגליך פאר אלע די ריזע איז לאַנד פון אונזער צוקונפט האָט די רעדאַקציע פון דער „משענסטאכאווער צייטונג“ זיך געשמעלט אין פערבינדונג מיט דער וועלט - בעריהמער טוריסמען - אָרגאַניזאַציע, וואָס אָן - ליי - קוקי WAGONS LITS COOK

די אונטערנעחמונג האבען מיר געשלאָסען מיט דער פירמע וואַנאַ-לי-קוס

אויף דער גאַנצער קעלצער וואַיטווארסטווע און א טייל לאַנדער וואַיטווארסטווע. א חוץ משענסטאכאווער און אומגעגענד נעמט דאס ארום אויך:

סאַסנאַוויץ, בטנדין דאָמבראַווא, זאווערציע מינדיק, מיטבאָוו, וולאַשטשאַווא, פיטערבאָוו, ראַראַמסק, וויעלזין און אלע ארומיגע שטעט.

איז זאנלעכדיג קען טען זיך ווערען וועגען אלע עקסקורסיע-אנגעלעגנהייטען צו ה' לוי יונגסטער, סאַסנאַוויץ, ווספולנא 12.

די עקסקורסיע פון דער „משענסטאכאווער צייטונג“ קיין ארץ-ישראל

15 מעפטעמבער ביז 25 אקטאבער

און וועט געהן מיט דער באהו פון משענסטאכאווער איבער

ווען, הויב, נעאפאל אין דאן מיט א גרויסען איטאליענישען לוקסוס - דאמפער פון נעאפאל איבער פירעאוס, אטען קיין חיפה.

יטדער עקסקורסאנט האט דאס רעכט צונעמען מיט זיך האנדל-געפעק אויף דער באהו ביז 30 קילא און אויף דער שיף ביז 100 קילא. אלע פאַרמאליטעטען פון פאם, וויזע א. ד. גל. ווערטן דורך אונז טרלעדיגט!

די וואס ווילען זיך זיכערען מיט אַנטייל אין דער גרויסער ארץ - ישראל-עקסקורסיע פון דער „משענסטאכאווער צייטונג“, דארפען זיך שוין אָנמעלדען אין אונזער ארמיניסטראציע, אלטע נומער 6, יעדען טאָג פון 10 פריה ביז 1 מיטאָג און פון 4 ביז 7 אָווענד.

פון דער פראָווינץ קאָו מען זיך ווענדען בריעפליך, דערביי מוז ביגעלעגט ווערען א פאַסט-מאַרקע פאר 30 גר. אויף צענטער.

די ריזע מיט דער באַהן און דאמפער קומען פאַר מיט דער דריטער קלאַס. די עקסקורסיע פון משענסטאכאווער וועט אָפּפאַהרען דעם 15 סעפטעמבער א זינגער 19.56 אווענד. אָנקום קיין חיפה-דעם 21 סעפטעמבער ז פריה. דער צוריקפאַהר פון חיפה ד. 19 אָקטאָבער. אָנקום קיין משענסטאכאווער ד. 25 אָקטאָבער.

די וועלכע ווילען זיך בטשייריגען אין אונזער עקסקורסיע דארפען צו בטלעגען פאַרגענדעם:

- 1) פאַטאַנראַפיעס
- 2) דעם דאָוואַר אָסאַביסטי (פאַס), דער נייטר טיפ פּוילישער פאַס מוז זיין פערזעהו מיט אַ בעשטעטיגונג וועגען דער פּוילישער בירגערשאַפט, אויף זייט דריי אונטער דער פאַטאַנראַפיע.
- 3) מענער ביז 48 יאהר מוען צושטערען מיליטערוישט ביכלעך. די יאהרגענג 1911-1913 מוזען האבען רעגיסטראציע-סאַרסטן.
- 4) טינדעריעהריגע (ביז 21 יאהר) בחורים אדער טיידלעך, מוען אריינשימען אַנערלויבניש פון זייער פאָטער אדער מיטער, בעשאַפטיגט דורך ארציענט אָדער דורכ'ן געריכט אדער דורך דער פאַליציי.

אַנדערע דאָקומענטען, ווי: מעטריקעס, קוואַליפיקאַציעס א. ד. גל. זענען נישט נויטיג. גלייכצייטיג מיט די דאָקומענטען מוז יעדער עקסקורסאַנט זאָפּאַרט איינצאהלען 200 זל. אויפן חשבון פון דער ריזע. אין דער אָרגאַניזירונג פון דער עקסקורסיע נעמט אַנטייל אויך דער בעוואוסטער ציוניסטישער עסקן, אונזער מיטארבייטער ה' יוסף קלאַרמאַן פון סאַסנאַוויץ, וועלכער וועט אויך בעגריימען די עקסקורסיע אויף איהר ריזע נאך ארץ-ישראל.

